

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τι είναι Γλωσσική Τεχνολογία;

- Η ανάπτυξη υπολογιστικών μοντέλων επεξεργασίας πληροφορίας (γνώσης) που βρίσκεται σε φυσική (ανθρώπινη) γλώσσα (Σ. Σταματάτος-Παν/μιο Αιγαίου)
  - Προφορικός λόγος - Επεξεργασία ομιλίας
  - Γραπτός λόγος - Επεξεργασία φυσικής γλώσσας
  - Χειρόγραφο έγγραφο - Οπτική Αναγνώριση Χαρακτήρων

Όνομα Επιστημονικής Περιοχής

- Επεξεργασία/Τεχνολογία Φυσικής Γλώσσας
(Natural Language Processing - Language Technology)
  - Πληροφορική, Επιστήμη Υπολογιστών
- Υπολογιστική Γλωσσολογία
(Computational Linguistics)
  - Γλωσσολογία
- Υπολογιστική Ψυχογλωσσολογία
(Computational psycho-linguistics)
  - Ψυχολογία

Γιατί είναι σημαντική;

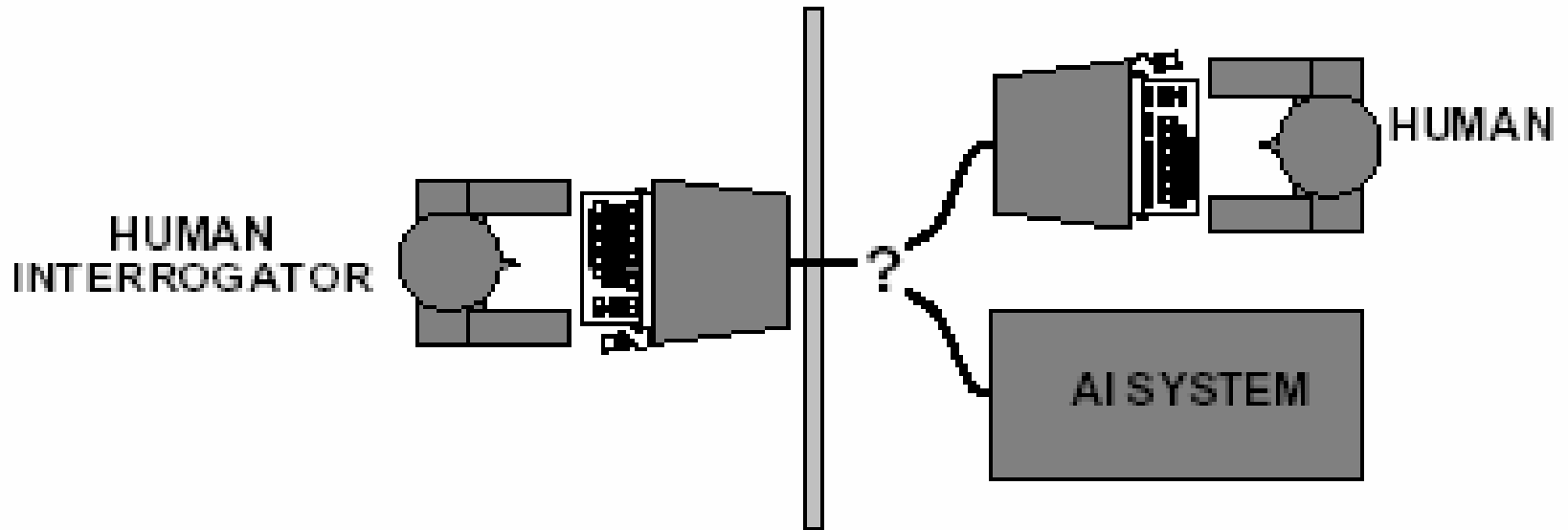

- Για την ανάπτυξη πιο εύχρηστων και χρήσιμων υπολογιστικών συστημάτων
  - Διεπαφή σε φυσική γλώσσα
  - Συστήματα κατανόησης ομιλίας
  - Καλύτερα συστήματα ανάκτησης/εξαγωγής πληροφορίας από κείμενα (WWW)
- Για την ανάπτυξη συστημάτων μηχανικής μετάφρασης
- Για την καλύτερη κατανόηση της ανθρώπινης επικοινωνίας/έκφρασης

Τεστ Turing

Computer chatbot 'Eugene Goostman' passes the Turing test

Summary: A computer program that pretends to be a 13-year-old Ukrainian boy passed a Turing test at the Royal Society in London yesterday on the 60th anniversary of Turing's death.

By Jack Schofield for Jack's Blog | June 8, 2014 -- 17:00 GMT (10:00 PDT)

Follow @jackschofield

Get the ZDNet Insights newsletter now

27 Comments

5 Votes

1736

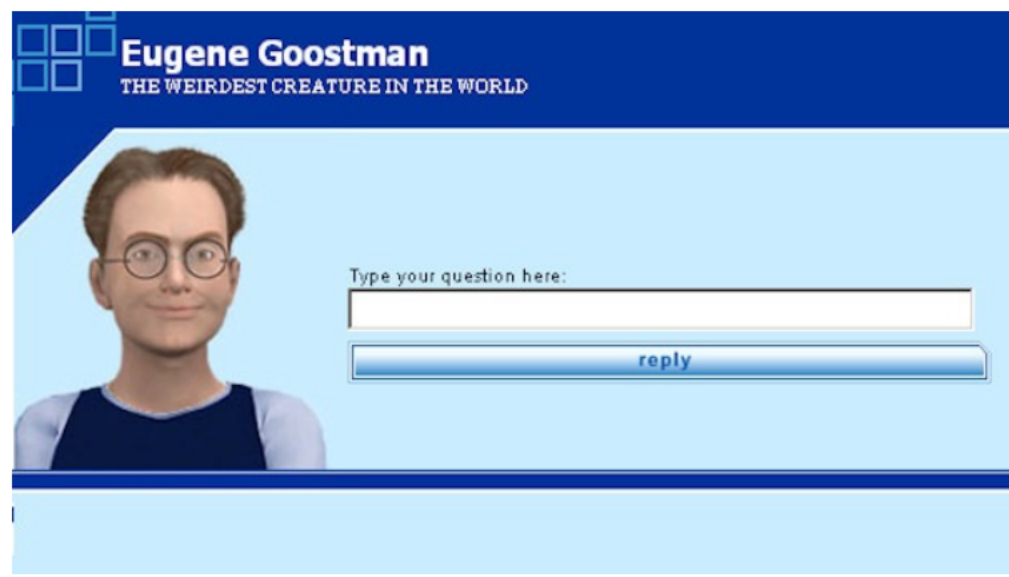
262

Tweet

120

Share

more +

A computer program that pretends to be a 13-year-old Ukrainian boy called Eugene Goostman passed a Turing test at the Royal Society in London yesterday (Saturday 6 June) by convincing 33 percent of the judges that it was human during a five-minute typed conversation. The test was suggested by computer scientist Alan Turing in 1950, and the competition was held on the 60th anniversary of his death.

Samsung My KNOX

Take control of your mobile device for work and play

GET IT ON Google

Mastering Google Voice primer for users and business

Everything you need to know to get the most out of Google Voice, in a single bundled package.

Start reading now. »

- Related Ads
- 1 Mobile Apps
  - 2 Unlock Your Phone
  - 3 Digital Computer
  - 4 Loebner Prize Contest
  - 5 Alan Turing

Test 1

[12:43:37] Judge: Hi, I'm Cathy.

[12:43:43] Eugene: Cathy! Nice to meet you! You're a woman, if I'm not mistaken.

[12:44:20] Judge: Right. What is your name?

[12:44:29] Eugene: People call me Eugene. Or "Zhenya". It is a short name for Eugene in Russia and Ukraine.

[12:45:17] Judge: Nice name. Are you from either area?

[12:45:41] Eugene: Agree :-) Oh, what a fruitful conversation;-)

[12:45:52] Judge: Do you really think so?

[12:46:04] Eugene: No, your guess was wrong. I don't think so. By the way, I still don't know your specialty – or, possibly, I've missed it?

[12:46:56] Judge: What speciality? What's yours?

[12:47:01] Eugene: Huh? And I forgot to ask you where you are from.

[12:47:51] Judge: The universe and you?

[12:48:01] Eugene: Is it your hobby to ask little poor Jewish boys such tricky questions they don't have an answer for?

[16:12:00] Eugene: I wonder what Eminem's nick mean. I associate it only with a word "enema". But he is a cool guy, I like his The Real Slim Shady.

[16:12:55] Judge: i know what his nickname means, his real name is Marshall Mathers. From the initials M&M phynetically sounding like Eminem.

[16:13:06] Eugene: Eminem is a famous crapper. No, rapper... ripper... Yeah, I mean – rapper. I like his Stan and The Real Slim Shady.

[16:13:32] Judge: I like Hailies Song.

[16:13:46] Eugene: Interesting tastes. I like science-fiction books, by the way. Where do you came from, by the way? Could you tell me about the place where you live?

[16:14:22] Judge: Epsom, home of the derby. yourself?

[16:14:27] Eugene: My guinea pig says that name Derby sounds very nice.

[16:14:41] Judge: i shopuld [sic] talk with him sometime.

[16:14:48] Eugene: I think you should take some typing lessons. Or just type more accurately.

[16:15:04] Judge: That's very rude.

[16:15:09] Eugene: Ummm ... Frankly, I didn't get your question :-)

[16:15:49] Judge: "Ummm" isnt a word. i think you need typing lessons

[16:15:58] Eugene: My thoughts are same. By the way, I still don't know your speciality – or, possibly, I've missed it?

Eliza (<http://www-ai.ijs.si/eliza/eliza.html>)

- Βασίζεται στην ψυχιατρική προσέγγιση του Carl Rogers (~1940-1950). Ο θεραπευτής δεν προτείνει, δεν συμβουλεύει, αλλά προτρέπει τον ασθενή να συνεχίσει να μιλάει, ώστε να καταλήξει μόνος του στην λύση του προβλήματός του.
- Η Eliza είναι ένα σύστημα που αναγνωρίζει πρότυπα λέξεων/φράσεων μέσα στην ερώτηση του χρήστη και αποκρίνεται αντίστοιχα.

U: You don't argue with me.

S: Why do you think I don't argue with you?

U: I'm feeling a bit depressed

S: Are you depressed often?

U: I'm feeling a bit jump XyZZy

S: Why do you say you are feeling a bit jump XyZZy?

Εφαρμογές Επεξεργασίας Φυσικής Γλώσσας

- αυτόματη μετάφραση κειμένων
- έξυπνη αναζήτηση στο διαδίκτυο
- ανάκτηση πληροφορίας από σώματα κειμένων - δημιουργία περίληψης κειμένου
- κατηγοριοποίηση κειμένων
- κατανόηση κειμένου από τον υπολογιστή
- σύνθεση φυσικής γλώσσας
- δημιουργία φιλικών προς το χρήστη και εύχρηστων διεπαφών
- υποστήριξη συγγραφέα (διόρθωση ορθογραφικών και συντακτικών λαθών)
- Web Sentiment Analysis

Εφαρμογές Επεξεργασίας Ομιλίας

- Αυτοματοποιημένες υπηρεσίες μέσω τηλεφώνου
- Φωνητικός έλεγχος μηχανών/συσκευών
- Συστήματα υπαγόρευσης
- Συστήματα αναγνώρισης ομιλητή

Παράδειγμα: Αυτόματη μετάφραση

SYSTRAN Language Translation Technology - Microsoft Internet Explorer

File Edit View Favorites Tools Help

Address <http://www.systran.com/index.html>

SYSTRAN
Language Translation Technologies

Company | Products & Services | Solutions | Support | Contact | Purchase

Quick Links
Technology
Investors
Press Releases
Past Events
GTC - Sacramento 2006
Careers
News
August 04, 2006
SYSTRAN announced its First Semester Interim Report [PDF]
June 6, 2006
Treasury Stock Acquisition Plan 2006 [PDF]
Contact
Authorized Resellers
Affiliate Program

Translate on your PDA
anytime,
anywhere!

Buy now only \$49

Solutions for
Individual Users & Home Office
Small & Medium Businesses
Large Businesses
Government & Public Administrations

Select your store...

What product do you need?
Use our Product Comparison to find the right solution.
Start Here

Already know what you need?
Choose a product...

Translate with SYSTRAN 5.0

Text: Enter up to 150 words for translation
Type your text here.

Web page: Enter the Web address of the page you wish to translate
<http://www.>

English to French
English to Arabic
English to Simplified Chinese
English to Traditional Chinese
English to Dutch
English to French
English to German
English to Italian
English to Japanese
English to Korean
English to Portuguese
English to Russian

Click here to translate

Buy now from \$179.00

Need help?
Access our Support Pages.
Click Here

regorgization of errors, and effective dictionary
significant cost and time savings, as well as improved
consistency in translations.

Start | 2 Microsoft ... | 2 Internet ... | Διευκρίνιση | Microsoft Po... | Polylexicon | Unribled - Paint | 5:41 μμ

Translated text in German

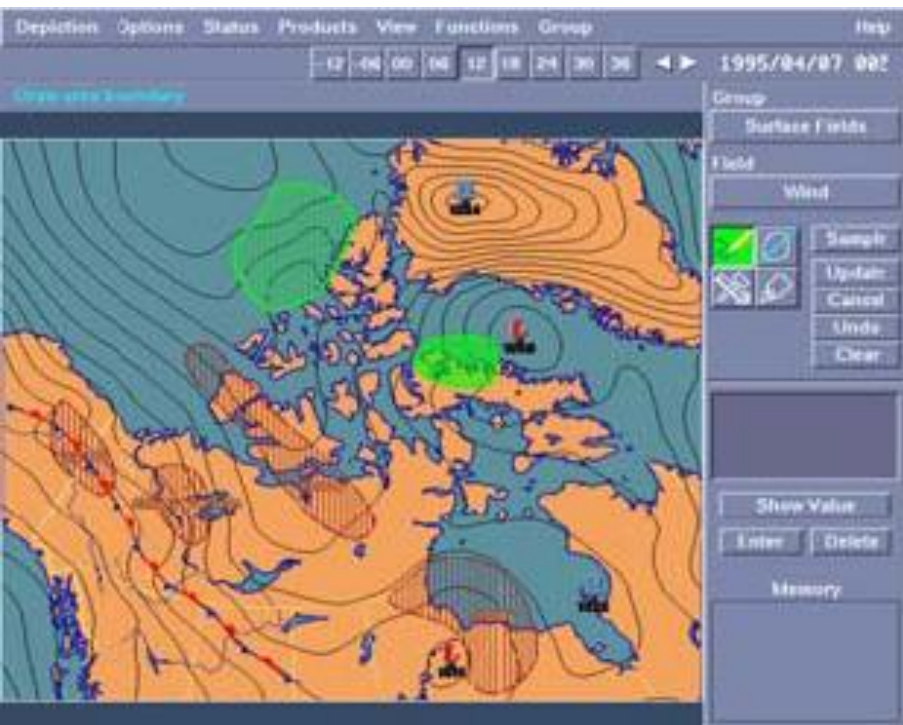
Computer werden jetzt als Begleiter, nicht nur als Mittel für das Erhöhen von Produktion gesehen.

Translate with SYSTRAN 5.0

Text: Enter up to 150 words for translation

Computers are now seen as companions, not only as means for enhancing production.

Παράδειγμα: Σύνθεση

είσοδος

έξοδος

Goldberg E: FoG: Synthesizing forecast text directly from weather maps

Παράδειγμα: Εξαγωγή πληροφορίας

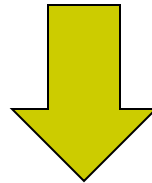
19 March - A bomb went off this morning near a power tower in San Salvador leaving a large part of the city without energy, but no casualties have been reported. According to unofficial sources, the bomb - allegedly detonated by urban guerrilla commandos - blew up a power tower in the northwestern part of San Salvador at 0650 (1250 GMT).

- **Incident type** bombing
- **Date** March 19
- **Location** El Salvador: San Salvador (city)
- **Perpetrator** urban guerilla commandos
- **Physical target** power tower
- **Human target** -
- **Effect on physical target** destroyed
- **Effect on human target** no injury or death
- **Instrument** bomb

Web Sentiment Analysis

I love you but hate the current political climate.

[no positive emotion or energy] 1-2-3-4-5 [very strong positive emotion]
[no negative emotion] 1-2-3-4-5 [very strong negative emotion]

Διεπιστημονική περιοχή

- Γλωσσολογία: κατανόηση της χρήσης της γλώσσας
- Ψυχολογία: κατανόηση της αντίληψης και της παραγωγής της γλώσσας
- Επιστήμη Υπολογιστών: ανάπτυξη καλύτερων και πιο εύχρηστων εφαρμογών
- Τεχνητή Νοημοσύνη: ανάπτυξη μοντέλων ανθρώπινου συλλογισμού

Η Γνώση στην γλώσσα

- Τι είναι οι λέξεις (ουσιαστικά, ρήματα, άρθρα);
- Πως συνδέονται μεταξύ τους;
- Τι σημαίνουν οι λέξεις;
- Πως συμβάλλουν τα νοήματα των λέξεων στις προτάσεις;

Επίπεδα γλωσσολογικής γνώσης

□ Φωνητική και φωνολογική γνώση:

Είναι το επίπεδο των ήχων. Είναι υπεύθυνο για τον διαχωρισμό των ανθρώπινων ήχων (φωνημάτων) κατά την διάρκεια της ομιλίας. Στόχος του είναι η μετατροπή του σήματος ομιλίας (είσοδος) σε ηλεκτρονικό γραπτό κείμενο (έξοδος), η αναγνώριση ομιλητή κλπ.

□ Μορφολογική γνώση:

Είναι το επίπεδο των λέξεων και μελετά πως σχηματίζονται οι λέξεις από μορφήματα (προθέματα, ενθέματα και επιθέματα που φέρουν μορφολογική πληροφορία για την λέξη πχ την πτώση, το γένος, τον αριθμό, το πρόσωπο): *έ-τρεχ-α*. Στόχος του είναι η αναγνώριση του μέρους του λόγου (part-of-speech) μιας λέξης (ρήμα, ουσιαστικό επίθετο κλπ) και της μορφολογικής της πληροφορίας.

□ Συντακτική γνώση:

Είναι το επίπεδο των προτάσεων. Μελετά την σύνδεση των λέξεων με άλλες, ώστε να σχηματιστούν φράσεις ή προτάσεις. Στόχος είναι η αναγνώριση της σωστής διάταξης των λέξεων, η αναγνώριση των φράσεων (ονοματικών, ρηματικών, προθετικών κλπ) και η αναγνώριση συντακτικών ρόλων των λέξεων (υποκείμενο, αντικείμενο, προσδιορισμοί κλπ) σε μια πρόταση.

Επίπεδα γλωσσολογικής γνώσης

□ Σημασιολογική γνώση:

Είναι το επίπεδο του νοήματος. Στόχος του είναι να αναγνωρίσει το νόημα των λέξεων σε μια πρόταση και συνδυάζοντας τα διάφορα νοήματα να εξάγει το νόημα ολόκληρης της πρότασης, και να το αναπαραστήσει με μια γλώσσα (έναν φορμαλισμό) αναπαράστασης γνώσης (κατηγορηματική λογική, λογική φόρμα, οντολογίες κλπ).

□ Πραγματολογική γνώση:

Είναι το επίπεδο που μελετά το παρασκήνιο μέσα στο οποίο εκφράζεται μια πρόταση. Πως οι προτάσεις χρησιμοποιούνται σε διαφορετικά περιβάλλοντα, και πως το περιβάλλον, και η γνώση του κόσμου επηρεάζουν την ερμηνεία μιας λέξης. Εδώ ανήκουν τα διαλογικά συστήματα (dialog systems), η ανάλυση λόγου (discourse analysis) κλπ.

Παράδειγμα: «Αυτός αγαπάει τη Μαίρη.»

□ Φωνολογία

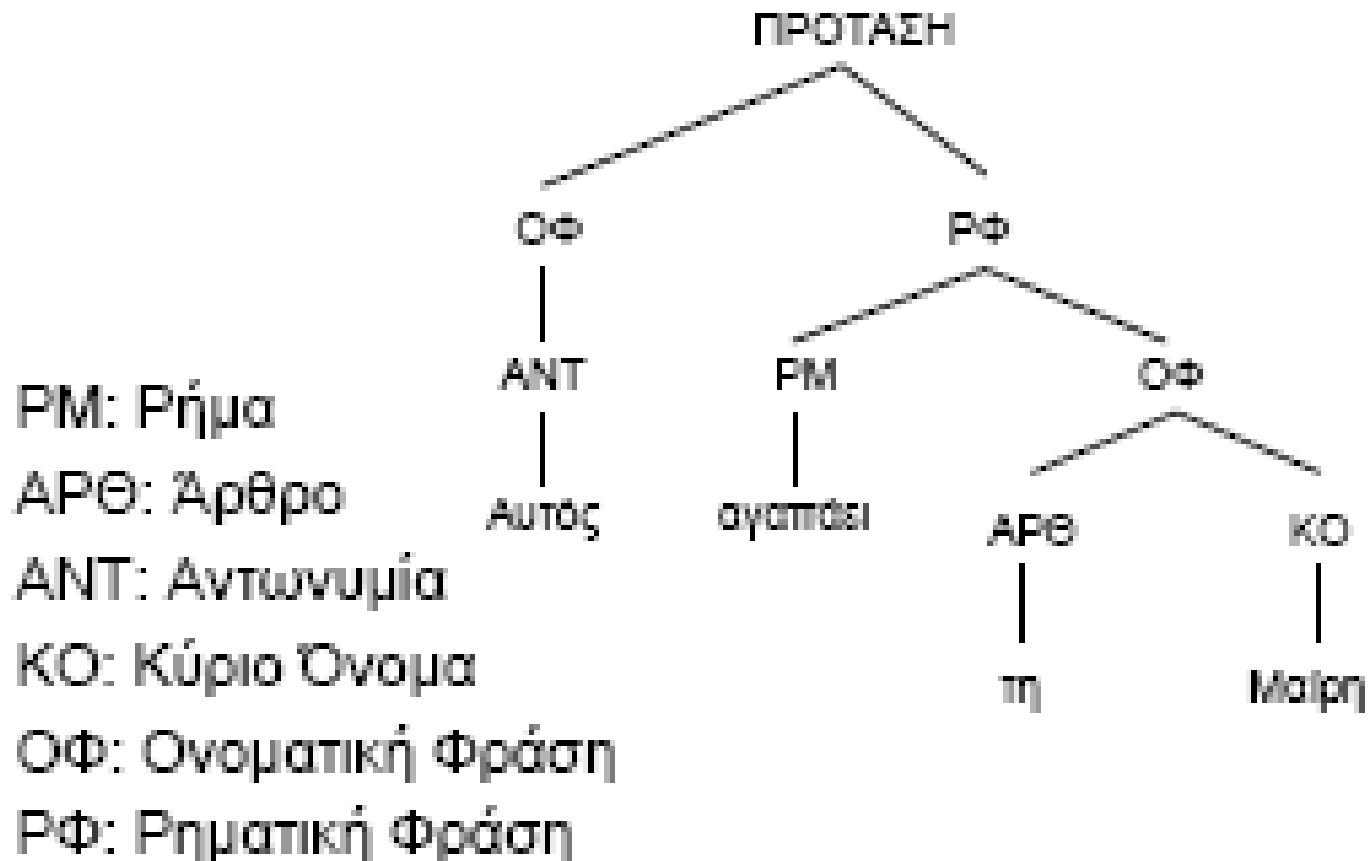
/a/ /f/ /t/ /o/ /s/ /a/ /g/ /a/ /p/ /a/ /i/ /t/ /i/
/m/ /e/ /r/ /i/

□ Μορφολογία

αυτ-ός: αντωνυμία, ενικός, ονομαστική, αρσενικό
αγαπ-άει: ρήμα, ενικός, τρίτο πρόσωπο, ενεστώτας
τη: οριστικό άρθρο, ενικός, θηλυκό
Μαίρη: κύριο όνομα, θηλυκό
. : σημείο στίξης, τέλος περιόδου

Παράδειγμα: «Αυτός αγαπάει τη Μαίρη.»

□ Σύνταξη

Παράδειγμα: «Αυτός αγαπάει τη Μαίρη.»

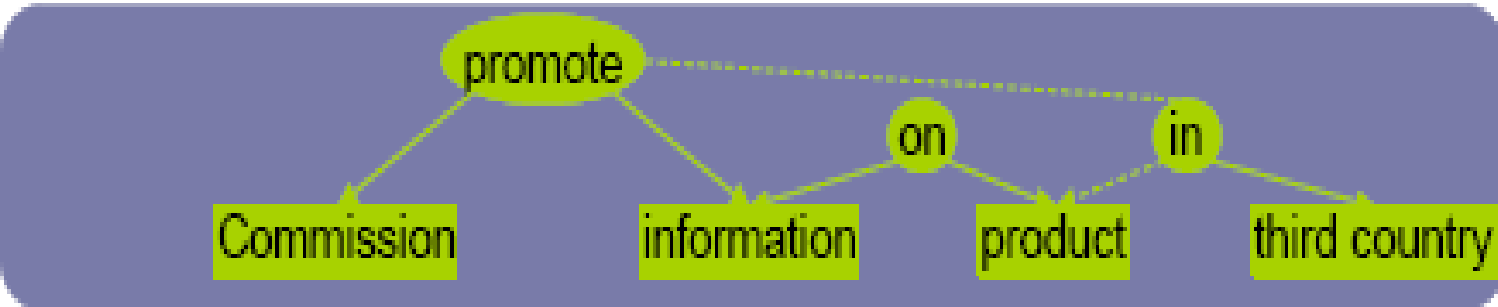
- Σημασιολογία

$\exists x \text{ love}(x, \text{mary})$

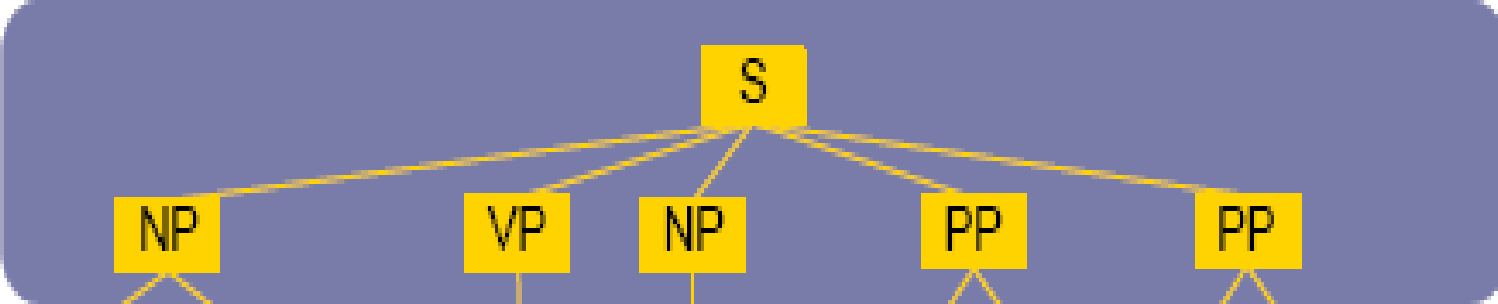
- Πραγματολογία

$\text{love}(\text{john}, \text{mary})$

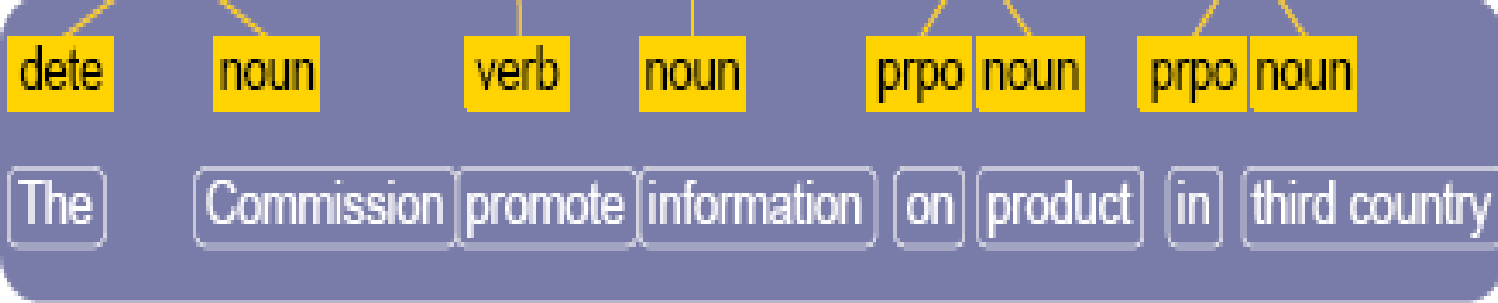
Sem

Syn

Lex

Text

The Commission promotes information on products in third countries

Άλλα παραδείγματα

«- Οι πράσινοι βάτραχοι έχουν μεγάλες μύτες»

■ Σωστή:

- Μορφολογία (όλες οι λέξεις είναι δόκιμες λέξεις της ελληνικής γλώσσας, δηλ. υπάρχουν το λεξικό της ελλην. γλώσσας)
- Σύνταξη (η διάταξη των όρων είναι σωστή, η μορφολογική συμφωνία ανάμεσα στις λέξεις είναι σωστή)
- Σημασιολογία (η πρόταση βγάζει νόημα)

■ Λάθος: Πραγματολογία (το νόημα που βγάζει η πρόταση δεν ισχύει στον δικό μας κόσμο)

«- Οι πράσινες ιδέες έχουν μεγάλες μύτες»

■ Σωστή: Σύνταξη,

■ Λάθος: Σημασιολογία, Πραγματολογία

Άλλα παραδείγματα

- «- Μεγάλες έχουν οι πράσινες ιδέες μύτες»
- Λάθος: Σύνταξη, Σημασιολογία, Πραγματολογία

Ανάλυση και Σύνθεση

Η επεξεργασία της γλώσσας σε οποιοδήποτε από τα παραπάνω επίπεδα μπορεί να γίνει σε δυο κατευθύνσεις

□ Ανάλυση (Analysis/Parsing)

- Μια λέξη/φράση/πρόταση εισέρχεται ως είσοδος σε ένα εργαλείο και το εργαλείο παράγει ως έξοδο πληροφορία σχετικά με την μορφολογία/σύνταξη/σημασιολογία/πραγματολογία της.
- Πεινάει → πεινάω + 3^ο πρόσωπο + ενικός + Ενεστώτας

□ Σύνθεση ή Παραγωγή (Synthesis/Generation)

- Μια πληροφορία μορφολογική/συντακτική/σημασιολογική/πραγματολογική εισέρχεται ως είσοδος σε ένα εργαλείο και το εργαλείο παράγει ως έξοδο μια λέξη/φράση/πρόταση που φέρει αυτή την πληροφορία.
- πεινάω + 3^ο πρόσωπο + ενικός + Ενεστώτας → πεινάει

Οι δυσκολίες της γλώσσας

- Ασάφεια (ambiguity)
  - Συντακτική (Είδα τον άντρα με το τηλεσκόπιο)
    - Η φράση «με το τηλεσκόπιο» συνδέεται με τον άντρα - ο άντρας κρατάει τηλεσκόπιο
    - Η φράση «με το τηλεσκόπιο» συνδέεται με το ρήμα «είδα» - εγώ βλέπω μέσα από το τηλεσκόπιο
  - Σημασιολογική (Έπιασα το ποντίκι)
    - ποντίκι - τρωκτικό
    - ποντίκι - ηλεκ. συσκευή
    - ποντίκι - κομμάτι μοσχαρίσιου κρέατος
    - ποντίκι - μπράτσο

Οι δυσκολίες της γλώσσας (συν.)

- Ασάφεια (ambiguity)
  - Πραγματολογική
    - Η Μαίρη συνεργάζεται με την Ελένη. Δουλεύει σκληρά. (Ποια;)

Η ασάφεια σε ένα επίπεδο μεταφέρεται και σε όλα τα παραπάνω επίπεδα (Πχ η ασάφεια στο συντακτικό επίπεδο σημαίνει ασάφεια και στο σημασιολογικό και στο πραγματολογικό).

Οι δυσκολίες της γλώσσας (συν.)

- Διαφορετικοί τρόποι έκφρασης
  - «Αυτό το κεφάλαιο είναι εκτός ύλης.»
  - «Αυτό το κεφάλαιο δεν είναι μέσα στην ύλη.»
- Πληροφορία που εννοείται
  - «Τηλεφώνησα στο σπίτι της Λένας για να πάμε σινεμά. Συμφώνησε με χαρά.»
  - Η Λένα ήταν στο σπίτι της
  - Η Λένα απάντησε στο τηλέφωνο
  - Της ζήτησα να πάμε σινεμά
- Η ίδια πρόταση μπορεί να έχει διαφορετικό νόημα σε διαφορετικές περιπτώσεις
  - «Πώς είναι το νερό;»
- Συνεχόμενη δημιουργία νέων λέξεων/εκφράσεων
  - «Θα το σκανάρω.»

Ασκήσεις

- Η πρόταση "Οι ελέφαντες πετάνε" είναι λάθος
  - a. στο μορφολογικό επίπεδο
  - b. στο πραγματολογικό επίπεδο
  - c. στο συντακτικό επίπεδο
  - d. σε κανένα επίπεδο
- Η πρόταση "Με άκουσε εκείνος ο γιατρός με το στηθοσκόπιο" έχει
  - a. μορφολογική ασάφεια
  - b. συντακτική ασάφεια
  - c. σημασιολογική ασάφεια
  - d. όλα τα παραπάνω

Ιστορικά στοιχεία

- Ορθολογική προσέγγιση (1965-1985)
  - Βασίζεται στην θεωρία του γλωσσολόγου Noam Chomsky
  - Προσπάθεια κωδικοποίησης (θεωρητικής μοντελοποίησης) της γλωσσολογικής γνώσης
  - Η γλώσσα θεωρείται ως μια ακολουθία συμβόλων

Ιστορικά στοιχεία (συν)

- Εμπειρική/στοχαστική προσέγγιση (1950-1965 και 1985-σήμερα)
  - Βασίζεται στη θεωρία του Claude Shannon για την απόδοση πιθανοτήτων σε γλωσσολογικές δομές
  - Η σύνθετη και περίπλοκη δομή της γλώσσας μαθαίνεται καθορίζοντας ένα γενικό μοντέλο της γλώσσας και λαμβάνοντας τις τιμές των παραμέτρων μέσω στατιστικών μεθόδων, αναγνώρισης προτύπων και μηχανικής μάθησης
  - Πρακτικά συστήματα βάσει σωμάτων κειμένων (corpus-based)

Ιστορικά στοιχεία (συν)

- 1950 - 1965: Έμφαση στη μηχανική μετάφραση
- 1966 - 1978: Έμφαση στη σημασιολογία
- 1979 - 1985: Έμφαση στη σύνταξη
- 1986 - 2010: Έμφαση στις εργασίες χαμηλού επιπέδου, αξιολόγηση
- 2010-σήμερα: Έμφαση στο κείμενο του κοινωνικού ιστού, στις τεχνικές βαθιάς μάθησης

Ηλεκτρονικό Βιβλίο για Μελέτη

<https://repository.kallipos.gr/handle/11419/2205>

Κεφ.: Εισαγωγή (σελ. 6-10)

Άλλες Πηγές για Μελέτη

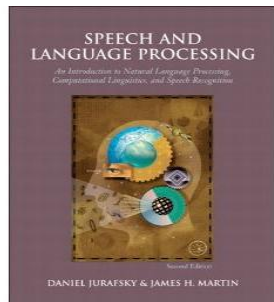
http://ecourse.uoi.gr/pluginfile.php/85632/mod_resource/content/2/Ling1_2014-15_Morphology.pdf

http://ecourse.uoi.gr/pluginfile.php/85635/mod_resource/content/2/%CE%A3%CF%8D%CE%BD%CF%84%CE%B1%CE%BE%CE%B7%CE%99%CE%B2.pdf

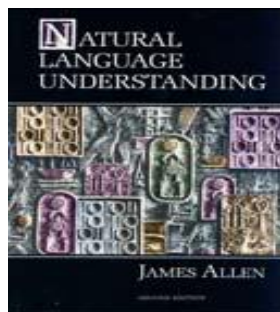
http://courses.dbnet.ntua.gr/el/empeira_systimata_kai_efarmoges_st_h_rompotiki/dialejeis/epejergasia_fysikis_glvssas_-_eisagvgi.html

Διεθνή Βιβλία

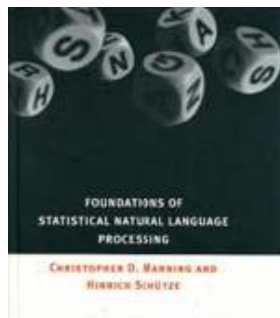

Jurafsky, D. and J. H. Martin:
Speech and Language Processing
Prentice-Hall. 2008.
[ISBN 0131873210

Allen, J.:
Natural Language Understanding (2nd edition)
The Benajmins/Cummings Publishing Company Inc. 1994.
ISBN 0-8053-0334-0

Manning, C. D. and H. Schütze:
Foundations of Statistical Natural Language Processing
The MIT Press. 1999.
ISBN 0-262-13360-1

Διευθύνσεις

- Association for Computational Linguistics
(<http://www.aclweb.org>)
- Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου
(<http://www.ilsp.gr>)
- The Natural Language Software Registry
(<http://registry.dfki.de>)
- The Natural Language Toolkit
(<http://nltk.sourceforge.net>)
- Survey of the State of the Art in Human Language Technology
(<http://www.cse.ogi.edu/CSLU/HLTsurvey/>)